

STUDENTEN-WEEKBLAD.

Redacteuren: J. W. Albarda, G. J. van den Broek, L. Doedes, P. L. Dubourcq,
J. Gratama, G. D. Jordens, J. F. Ligtenberg.

Dit blad verschijnt Donderdags, behalve in de vacantiën. De abonnementsprijs is f 3,50, bij vooruitbetaling f 3,— per jaar.

De jaargang loopt van 1 October tot 30 September. De prijs der advertentiën is 10 cents per regel.

UITGEVER:
J. WALTMAN J.
DELFT.

Inzendingen die Dinsdagmiddag 12 uur niet aan het redactie-adres zijn bezorgd, kunnen niet meer in het eerstkomend nummer worden opgenomen.

Het adres voor redactie en administratie is: Binnenwatersloot 33.

Aan de Abonnés op dit blad wordt tot 1 November de gelegenheid gegeven de abonnementsgelden van den 2^{en} jaargang vooruit te voldoen tegen den prijs van f 3,—.

Iets naar aanleiding van het voorstel- De Gelder.

Het indertijd door den heer G. de Gelder ingediende voorstel tot opheffing van de Commissie van Studiebelegangen in het Corps, zal nu eerstdaags in behandeling komen. Daar 't een essentiele verandering zal brengen in de Corpswet, is 't wel de moeite waard dit voorstel wat nader te bezien.

De principieele kwestie komt daarop neer, welk idee ten grondslag moet liggen aan 't Corps. En dan kan men tweeërlei opinie zijn toegedaan.

Ten eerste kan men zeggen: Er moet een band zijn onder de studenten aan de P. S., om hun gezamenlijke belangen met 't oog op hun studie beter te kunnen behartigen; elk op zichzelf is niet in staat verbeteringen enz. tot stand te brengen, dus zij vereenigen zich. Van dit standpunt gezien, is 't Corps een vakbond en geheel equivalent met de klassieke „vereening van bakkersjongmaatjes.”

Maar men kan zich van 't Corps ook iets anders voorstellen. Gegeven een groote hoeveelheid jonge menschen, die in Delft komen om te studeeren en van den zelfden leeftijd en dezelfde ontwikkeling zijn. Wat natuurlijker, dan dat zij zich aaneensluiten en daardoor trachten terug te vinden, wat zij verloren door het verlaten van hun thuis: gezelligheid, omgang met gelijk-ontwikkelden, voorlichting van ouderen. Zij zullen trachten om elkaars kennis aan te vullen en te vermeerderen, om zich op de hoogte te stellen van de maatschappelijke vraagstukken. Tot dat alles stelt hun gunstige positie en de aanwezigheid van de meest heterogene bestanddeelen hen beter dan ooit later in de gelegenheid.

Alzoo zij stichten in de eerste plaats een Corps, een band die allen samenhoudt; zij voeren daarbij in een verplichte kennismaking: den groentijd, om de aaneensluiting te bevorderen. Zij stichten een sociëteit, waar zij elkander ten allen tijde kunnen vinden; een bibliotheek, studentenbladen en vereenigingen om zich op litterair en sociaal, zoowel als op lichamelijk gebied, te ontwikkelen. Maar 't uitgangspunt van dit alles blijft: het Corps.

Van dit standpunt bezien, heeft 't Corps een hoogere en mooiere roeping en heeft met studie niets uit te staan. Ja, de aanleiding van het zijn in Delft is de studie, natuurlijk, maar naast die studie staat het Corpsleven. Zij, wier oogen niet worden verduisterd door een abnormale hoeveelheid „Polytechnisch gevoel” zullen dit hopelijk inzien.

En wat is nu de toestand op dit oogenblik? Een hinken op twee gedachten. Feitelijk is 't Corps reeds een vereening, die zich ten doel stelt de ontwikkeling en 't

vermaak van zijn leden. En toch staat er in de Corpswet een hoofdstuk: „Van de Studiebelegangen.” Toch bestaat er in het Corps een commissie „tot behartiging der studiebelegangen.” Dat er voor die commissie steeds weinig belangstelling bestond en zij door die weinige belangstelling steeds weinig kon uitrichten, is bekend; 't is trouwens een logisch gevolg van 't feit, dat 't Corps geen vakbond is. Weenu, deze toestand kan niet anders dan beter worden, indien de Commissie tot Behartiging der Studiebelegangen uit 't Corps verdwijnt en een dergelijke commissie wordt verkozen door en uit alle studeerenden aan de P. S. Trouwens de geschiedenis van de laatste jaren wijst er op, dat dit de toestand moet worden, want als er wat betreft de studiebelegangen nog eens iets werd uitgericht, dan geschiedde dit door alle studeerenden, niet door het D. S. C. Zoo, toen indertijd werd aangedrongen op het ontslag van een Hoogleeraar, zoo ook bij de onderteekening van het adres aan de Tweede Kamer. Het is logisch en billijk tevens, dat de behartiging der studiebelegangen geschiedt door de gezamenlijke studeerenden. Logisch, omdat een optreden door allen natuurlijk meer zal uitwerken dan dat van een gedeelte. Billijk, omdat zij, die om principieele redenen geen lid worden van het D. S. C., evengoed mogen aanspraak maken op een behoorlijke verzorging hunner belangen.

Wordt 't voorstel De Gelder aangenomen dan blijft 't Corps wat 't was, de Corpswet is dan beter in overeenstemming met 't wezen van 't Corps, de behartiging der studiebelegangen zal beter geschieden, en er wordt een billijker toestand geschapen.

In de Corpswet komt behalve hoofdstuk VI nog een artikel voor dat m. i. lijnrecht in strijd is met 't wezen van het Corps, nl. art. 4 van hoofdstuk I. Dit exclusieve en bekrompen artikel is indertijd zoo in de Corpswet gebracht na den val van het voorstel Damme, gebruik makend van de toen opgewekte hartstochten. Men vergete dit niet; men zou 't anders allicht willen aanhalen als een bewijs dat 't Corps wel een vakbond is. Dit artikel dient m. i. ook veranderd te worden, maar nu zou 't misschien sommige kwaaddenkende menschen weer doen terugdenken aan wijlen I. Q., en daarom is 't misschien beter daarmee te wachten tot de I. I. uit Delft verdwenen zal zijn.

Komen we nog even terug op 't voorstel de Gelder. Dit is niet volledig en heeft daardoor bezwaren. Terecht kunnen we ons afvragen wat er moet gebeuren als nu 't Corps geheel buiten de studie komt te staan en zich een herhaling voordoet van de jaren van 1864, als onze vrije studie wordt bedreigd. Dan heeft natuurlijk 't Corps, en als vertegenwoordigende 't Corps, de Senaat, zich wel degelijk met de zaken te bemoeien. Want de vrije studie is 't fundament waarop 't corpsgebouw is opgetrokken; met vrije studie staat of valt 't Corps. En daarom moet m. i. in de Corpswet een artikel komen waarin de vrijheid van studie duidelijk staat uitgedrukt. Er zou b. v. aan hoofdstuk IV een artikel van den volgenden inhoud kunnen worden toegevoegd:

De Senaat waakt ten allen tijde tegen alles wat de vrijheid van studie of studentenleven zou kunnen bedreigen, en zal zich daartoe zoo noodig in verbinding stellen met die commissie onder de studeerenden aan de Polytechnische School, welke de studiebelegangen behartigt.

Het voorstel, in dezen geest geamendeerd, geeft niet

alleen 't voordeel dat er een zuiverder toestand wordt geschapen, maar dan geeft ook de Corpswet beter dan tot dusverre een waarborg, dat elke inbreuk op de vrije studie zal worden tegengegaan. En dit is, juist nu, niet van belang ontbloot.

Den Haag, 17 Oct. '99.

P. BAKKER SCHUT.

Buitenlandsche machinerieën in Nederland en Indië.

In den laatsten tijd hooren we vaak de meening verkondigen, als zou het een schande voor de Nederlandsche industrie zijn dat er in onze koloniën en ook in ons land zelf zooveel buitenlandsche machines ingevoerd worden.

Werden dergelijke stellingen op Debating verkondigd en niet op plaatsen waar debat min of meer misplaatst zou zijn, zoo zou ik mij niet gedrongen voelen in ons orgaan deze kwestie te bespreken. Ik vind het verkeerd wanneer dergelijke zaken slechts van één kant worden gezien, want ze kunnen daardoor aanleiding geven tot een mate van chauvinisme waarmee onze industrie allerminst gebaat zou zijn.

Wanneer men de toestand van een land uit het oog verliest bij de beoordeeling van economische kwesties en te veel „vaderlander” wordt zou men er toe kunnen komen om, ter wille van een oom of tante die in Indië een ijsfabriek heeft, op Spitsbergen ijs te importeeren uit de tropen.

Wanneer Nederland en Indië machinerieën uit het buitenland koopen is dat niet, omdat wij zoo graag veel geld aan vreemden betalen voor prulleboel, doch dan heeft dit waarschijnlijk een zeer gezonde reden, die we moeten trachten op te sporen.

In Zwitserland is de haringvisserij weinig ontwikkeld. Hollandsch vee is, zoo het geen mond- en klauwzeer heeft in het buitenland zeer in trek, evenals Westlandsche groenten.

Druiven uit de Sahara komen mij weinig sappig voor. Een reparatiefabriek voor spoorwagemateriaal op het eiland Krakatau heeft weinig kans op overwerk.

Een maatschappij tot exploitatie van Goudmijnen in Drente heeft weinig personeel, zelfs geen directeur, noodig.

Zoo zou ik nog vele dingen kunnen opnoemen, waarvan de reden met eenige moeite wel te vinden is en vergelijken we nu deze feiten eens met het feit, dat een Nederlander graag machines in Engeland, Amerika en Duitschland koopt.

Nederland heeft geen steenkolen, tenminste niet noemenswaard. Indië wel.

Nederland heeft geen ijzer, Indië ook niet. Resultaat: beide landen moeten de grondstoffen noodig om machines te maken aanvoeren.

Dit feit maakt de concurrentie met landen, die deze stoffen voor het grijpen hebben, zoo niet onmogelijk, dan toch zeer zwaar.

De behoefte aan werktuigen van eenzelfde soort en grootte is hier gering vergeleken met landen als Duitschland en Engeland zoodat speciaal-fabricage, waardoor men goedkoop werk kan leveren, hier niet opgaat.

Deze enkele beschouwingen doen ons zien, dat er wel redenen te vinden zijn voor het meerdere succes van buitenlandsch fabriek.

Als er nu van „schande” sprake is, dan vind ik het een schande dat Nederland op industrieel gebied een ware roofstaat is, dat er fabrieken zijn die bestaan van het copieeren van buitenlandsch werk, waardoor ze, daar er geen patentwetten zijn, leven van de wetenschap van anderen, dat het daardoor zelfs voorgekomen is, dat werktuigen slechts op zeer bijzondere voorwaarden in Nederland geleverd werden. Zoiets vind ik meer om over te blozen dan over dat feit dat er aan de Theems een meneer woont in een villa, gebouwd van Hollandsch geld, waarvoor hij dan toch in alle gevallen goede machines geleverd heeft.

„Die Nationalität ist die höchste Barrikade, die man je gegen die Civilisation aufgeworfen hat”, hoorde ik eens van een Rus, en nu is dat misschien in 't oog van velen wel wat kras, zeker is, dat we niet als wilde dieren in afzonderlijke hokjes zitten, genaamd Nederland, Frankrijk enz. en natiën komen op industrieel terrein in zooverre in

aanmerking, dat de geografische ligging en de gesteldheid van den bodem een land een bepaalde bestemming geven.

Repareeren van stoomschepen en het installeren van fabrieken en werkplaatsen is in mijn oog het arbeidsveld voor de Nederlandsche industrie (ik bedoel hier met industrie natuurlijk alleen de vervaardiging van machines en werktuigen). Door z'n geografische ligging is er alle reden te gelooven dat een goed ingerichte reparatiefabriek voor schepen hier in Holland juist the right thing an the right place is en een dergelijke fabriek is volstrekt niet inferieur aan een constructie-fabriek, eer zou men kunnen beweren, dat aan de ingenieurs aan eerstgenoemde fabriek, hooger eischen gesteld moeten worden; ze moeten als 't ware van alle markten thuis zijn.

Wat betreft de volksaard, de geschiktheid van den Nederlander voor het machinevak, dit is moeilijk uit te maken, evenwel komt het mij voor dat in dergelijke zaken historische feiten meer bewijskracht bezitten dan persoonlijke opinie's of ervaringen.

Hoe weinig een industrie gebaat is door chauvinisme, kunnen we van de Engelschen leeren met hun minachting voor „made in Germany” en vooral door hun conservatisme in de rijwielfabricage. Dat de Amerikaansche rijwielen zoo veel opgang maakten in Europa, was voornamelijk te danken aan het feit, dat Engelsche fabrieken geen Amerikaansch gereedschap wilden gebruiken, totdat ze er ten slotte wel toe genoodzaakt waren.

De Amerikanen zelf waren wel verstandiger, wat uit het volgende blijken zal.

De turbines voor het grootste krachtwerk van Amerika, the Niagara Power Company, werden vervaardigd bij Escher, Wyss & Co. te Zürich en bij Faesal & Piccard te Genève in Zwitserland, hoewel er in Amerika turbine-fabrieken genoeg waren. Nu ik hieraan bezig ben, kan ik niet nalaten een stuk aan te halen uit wat L. B. Stilwell, de directeur voor het elektrisch gedeelte van de Niagara Power Comp. schrijft over deze kwestie in Cassiers Magazine, Niagara-Number:

„In the plans for the hydraulic plant, Switzerland, the „land of water-powers, shows the way, while in the design „of the great electric generators, the most powerful as yet „produced, Great Britain is represented directly in the „excellent general form of construction adopted, which was „proposed by Prof. Geo Fortes, and indirectly in the work „of Hopkinson, Kapp, Thomson, Mordey and others en wat verder:

„England, America, Switzerland, France, Germany, „Italy, some in greater degree, some in less, but all in „cooperating to achieve what is, beyond question, one of „the most significant triumphs of nineteenth century engi- „neering skill.”

De Amerikanen hebben hun Monroe-leer, doch enkel op politiek gebied en waren ze chauvinisten geweest, dan hadden ze alles zelf gedaan en ze waren niet zoo'n prachtig stuk werk rijk geweest.

Van deze weinige beschouwingen verwacht ik geenszins dat er menschen, die een tegengestelde meening zijn toegedaan, door bekeerd zullen worden, ik wil gerust bekennen dat ik daarvoor meer zou moeten doen; doch ik hoop dat ik iets gedaan heb om de keerzijde der medaille te laten zien en daardoor menschen, die over deze dingen weinig nagedacht hebben, voor eenzijdige opvatting heb behoed.

C₂.

Atjehsche Studenten.

Een profeet is niet geëerd in zijn eigen land. Wie dan ook in Atjeh wil studeeren, verlaat zijn woonplaats, zelfs al zou hij in een universiteits-kampong wonen, om in een geheel nieuwe omgeving onder leiding van hem vreemde professoren zich op de wetenschap toe te leggen. Natuurlijk heeft hij in zijn eigen kampong reeds het gewone lager onderwijs genoten, wat voor een groot deel door vrouwen wordt gegeven en zich bepaalt tot lezen, schrijven en wat rekenen. Zijn eigenlijke opvoeding geniet de student echter elders. Zoo trekken de studenten uit Groot-Atjeh naar Pedir en gaan omgekeerd de Pedirsche jongelui in Groot-Atjeh studeeren. Zij treffen dan in hunne universiteits-kampong, waarvan Atjeh er verscheidene rijk is, niet zelden honderden studenten bijeen.

Bedenken we nu dat al deze studenten in één of enkele

grootte gebouwen buiten de kampong samenwonen, dat zij ver van hunne familie leven en allen ongeveer eenzelfde ontwikkeling hebben of hopen te krijgen, dan kan het wel niet anders of de band die tusschen hen ontstaat moet onze veel geroemde „brüderschaft" in hechtheid verre overtreffen. Te meer nog omdat in Atjeh, anders dan bij ons, de meesten niet studeeren met het oog op een later te krijgen baantje, neen 90% studeert in Atjeh uit louter toewijding, hetzij uit liefde voor de wetenschap óf omdat de koran de studie zeer hoog houdt. Ja het wordt voor een schande gerekend, wanneer een geleerde voor bewezen diensten geld aanneemt, hoewel geschenken in den regel worden aangenomen.

Ook moeten we niet te gering denken over de studie in Atjeh. De voornaamste plaats bekleedt natuurlijk de godgeleerdheid, daar deze eigenlijk alle wetenschappen omvat. Verder legt men zich nog toe op wetgeleerdheid, studie der mystiek en wordt hoewel in veel mindere mate nog de sterrenkunde beoefend en ook de rekenkunst, vooral met het oog op studie van 'terfrecht.

Voor alle hooger onderwijs is evenwel noodig kennis van den Koran in zijn oorspronkelijken Arabischen tekst. Daar er geen vertaling in het Atjehsch bestaat moet nu onze student beginnen met de studie der Maleische taal. Alvorens hierbij tot woordkennis en litteratuur wordt overgegaan is een zeer grondige grammaticale studie een vereischte, hetgeen velen door zijne eentonigheid afschrikt. Een groot aantal studenten sjeest dan ook, evenals bij ons, vóór zij hun propedeutisch achter den rug hebben.

Wel genieten deze gesjeesde lui zekere achting om hun kennis, maar toch blijkt uit de volksuitdrukking: „Wetenschap der spraakkunst is veel gezwets, de wetgeleerdheid levert heiligen" dat de leeken behoorlijk het kaf van het koren weten te onderscheiden.

Is men de Maleische taal machtig, dan begint men met de eigenlijke studie van den Koran in Arabischen tekst.

Het onderwijs bestaat ten deele uit het volgen van colleges en voor een ander deel uit privaat onderwijs der professoren, terwijl één der oudere studenten dienst doet als repetitor. Ook is het veroorloofd na het college en zelfs gedurende de voordracht opheldering te vragen. Verder is een groot deel overgelaten aan vrije studie, waarvan onze Atjehsche collega's een beter gebruik weten te maken dan gewoonlijk bij ons het geval is. Zeer komt hen daarbij te stude, dat zij zeer gemakkelijk van elkaar overnemen, welke factor dan ook bijna evenveel tot hunne ontwikkeling bijdraagt als de colleges van hunne professoren. Van groot gewicht is natuurlijk ook, dat zij allen in één huis tezamen wonen, en in één kamertje nog gewoonlijk 1—3 studenten verblijven.

Een eigenaardigen indruk moet zoo'n verblijf maken gedurende de oefeningen in het „Koranreciet." Op de buik liggend geven de studenten dan op zangerigen toon stukken uit den Koran ten beste om zich in voordracht en taal te oefenen.

Hun huishoudentje administreeren zij gezamenlijk, wat evenwel tengevolge heeft dat de zindelijkheid er vaak zeer veel te wenschen overlaat, zoodat zelfs de verplichte ritueele wasschingen, die de Koran voorschrijft, niet in staat zijn onreinheid en daarmede samenhangende huidziekten te weren.

Bovendien is evenals in geheel Atjeh, ook onder de studenten pederastie een zeer verbreide ondeugd, waarbij we evenwel in ons oordeel voorzichtig moeten zijn, omdat in Atjeh zoowel als in sommige andere landen, b.v. het oude Athene de openbare opinie pederastie met een geheel ander oog doet beschouwen dan b.v. in Europa het geval is.

Daartegenover staat dat prostitutie er geheel onbekend is, behalve natuurlijk in de kustplaatsen waar de Europeesche beschaving is doorgedrongen.

Heeft een student eenmaal door langdurige ijverige studie den titel van „oelama" (doctor) verkregen, dan staat hij zeer hoog in aanzien. Verre van als kapitalistische loonslaaf naar de pijpen van rijke en voornamen lieden te moeten dansen, gaat de Atjehsche geleerde met een onafhankelijk air naar zijn kampong terug, tenzij hij er de voorkeur aan mocht geven wat meer van de wereld te zien. Overal is hij welkom. Ieder Atjehsche groote rekent het zich een eer, een oelama tot gast te hebben. Bij alle plechtigheden, en die zijn er vele in Atjeh, is hij zeker van een uitnodiging en eereplaats. En last not least hij is er zeker van onder de rijkste en aardigste vrouwtjes van Atjeh een keuze te kunnen doen, ja zelfs bij een opperhoofd te worden voortgetrokken.

Hun invloed is dan ook zeer groot en zij zijn het vooral die de ziel vormen van den heldhaftigen kamp voor godsdienst en vrijheid gedurende meer dan 30 jaren tegen een overmacht van helsche moordwapenen gevoerd. Moeten we niet wegstrijpen van schaamte over onze kleinheid als we lezen dat meermalen de studenten van zekere kampong na een nederlaag zich gezamenlijk in de bajonetten van onze soldaten wierpen, ondanks de Koran alle beoefenaars der wetenschappen van den heiligen krijg ontheft.

Wie nog verder in de wetenschap wil doordringen dan op deze wijze mogelijk is en vooral wie later professor wil worden, gaat zijne studies in Mekka voltooiën. Hiermede wordt dan een pelgrimstocht naar het heilige graf verbonden. Behalve door rijke jongelui wordt deze reis ook vaak ondernomen door arme studenten met weinig anders dan enthousiasme voor de wetenschap. Zij trachten dan als knecht in dienst van een geleerde te komen of leven van gaven van geloovigen. Ook zijn in Mekka enkele groote schoone gebouwen, speciaal voor het verblijf van Atjehsche studenten in Mekka ingericht uit gaven van rijke Atjehers. Hieraan zijn dan tevens eenige inkomsten uit landerijen toegevoegd, zoodat ook het levensonderhoud is verzekerd.

Zoo'n tocht is evenwel niet zonder gevaren, vooral voor de rijkere studenten. Allerlei geldafpersingen beginnen reeds bij aankomst te Djiddah onder voorwendsel van quarantaine en eindigen eerst wanneer men niet meer als vreemdeling is te herkennen. Plaatselijke en kerkelijke overheden wedijveren in het plukken van pelgrims, die voor alles en nog wat hebben te betalen. Wel mogen ze alle heiligheden zien maar betalen, wel krijgen ze een nieuwen Arabischen naam, maar betalen enz. enz. om niet eens te spreken van de winkeliers, die direct den vreemdeling aan houding en gebaren herkennen. Bovendien heeft hij hier alle hem onbekende gevaren van een groote stad als diefstal en vooral schoone Egyptische vrouwen, die vaak den onervaren jongeling tot een huwelijk verleiden, zijn geld machtig weten te worden en zich dan in hunne ware gedaante doen kennen.

Zijn wetenschappelijke vorming kan hij hier evenwel onder leiding van de beste en beroemdste professoren, waarvan er in Mekka ongeveer 50 — 60 college geven, voltooiën. De colleges, die gewoonlijk in de Moskee worden gegeven zijn geheel vrij toegankelijk voor iedereen. Alleen is het gewoonte, dat ieder die zich voorstelt de colleges geregeld te volgen, vooraf den betreffenden professor een bezoek brengt. De gewichtigste colleges worden in de morgenuren gegeven op de binnenplaats der Moskee of ook wel 's avonds onder het gezellige schijnsel van eenige waskaarsen.

De meeste studenten maken een min of meer uitvoerig dictaat, tenzij ze er de voorkeur aan mochten geven dit later van een kennis over te schrijven. Ook staan hen in Mekka goede studieboeken ten dienste en heeft de omgeving van een groote stad een gunstige invloed op hunne ontwikkeling.

Van het grootste gewicht is het, dat hier in Mekka personen van de meest verschillende positie en de verst verwijderde landen te zamen komen. De colleges worden evengoed bezocht door grijsaards als door jongelingen als door mannen in de kracht van hun leven. Ook zijn er enkele professoren die colleges voor vrouwen geven zonder dat deze laatsten zich evenwel geheel aan de wetenschap wijden.

Hier leeren geleerden uit Europa, Azië en Afrika elkaar kennen en waardeeren; van hieruit wordt de beschaving van de geheele Mahomedaansche wereld beheerscht, de verbreding van den Islam voorbereid.

Sommige blijven hun geheele leven in Mekka eerst als student, later als leeraar, anderen keeren na eenige jaren van vlijtige studie terug, om in hun vaderland als professor een buitengewoon gewichtige en geëerde plaats in te nemen.

S. J. R.

Het Zwitsersche leger door Kapitein Meyboom.

Voor een oogenblik kom ik de aandacht van de lezers vragen en dat doe ik met een bepaalde bedoeling, want alhoewel ik weet, dat studenten over 't algemeen hun aandacht aan allerlei dingen nog wel voor een oogenblik geven

willen; als men over 't leger begint dan proesten ze het haast allen uit en trekken de schouders op en hebben de mond vol van vechtjassen, sabeldieren, pukkeltje bolwerk enz.

Niet dat ik hun dit kwalijk neem; uit deze dingen blijkt immers alleen slechts, dat ze het onbelangrijk vinden of dat het iets, voor hun, gansch onbeduidends is. Het leger bestaat nog altijd hier te lande en er moet dus mettertijd belang in worden gesteld; want niet alleen bestaat het; maar, och hemel, het verslindt zoo'n boel menschen der goeie geldje, en als je daaraan komt dan worden ze wel vief; dan willen ze nog wel eens vragen: waarom bestaat dat leger dan toch en wat doen wij ermede en dan wordt dat leger niet alleen een voorwerp van spot maar ook van haat: want 't eet zooveel geld op.

Welnu mijnheeren naar mijn bescheiden meening bestaat dat zelfde leger er om je goeie geldje te beschermen; 't heet wel wat anders: men zegt dat 't er is om het vaderland te verdedigen; maar heusch dat is niet waar. Spreek maar eens een Delftsch student over zijn vaderland; weet je wat hij dan doet, wel dan houdt hij zich hoogstens een half uur strak en zet een gewichtig gezicht en spreekt heel ernstig; maar daarna of misschien al voor dat 't half uur om is, is ook de ernst verdwenen, hij zegt er eenige half geestige grappetjes over en als ge dan nog langer met hem zoudt willen doorpraten in den zelfden geest, zoudt ge er ook hoe langer hoe meer mede voor den gek worden gehouden. Al wat de „durchschnitts" student over vaderland praat is aangeleerd en daarom steekt hij er dan ook zoo spoedig mogelijk den draak mede. Een vaderland bestaat niet voor den student, omdat hij geen land het zijne kan noemen en dus zoude het ook niet te verdedigen zijn. Alleen wanneer hij ouder wordt dan kan ook hij in 't bezit komen van wat grond.

Maar een andere zaak is het als ik zeg dat het leger bestaat om het goeie geldje te verdedigen en dat op een zeer bijzondere manier. Kijk maar eens naar de Transvaal, dan zie je hoe het gebeurt, daar willen ze de boertjes in hun macht hebben om zodoende meer over de Transvaalsche goudmijnen te kunnen bedillen en . . . meer geld naar zich toe te schrapen en doen wij niet het zelfde met Atjeh?

En zoo hebben de menschen om der wille van wat geld een mooie zaak als het leger op zichzelf is nl. de groote wil tot verdediging, als ten top gevoerde lust om te bestaan, verlaagd tot een soort van automaat, als men er van de eene kant de millioentjes ingooit komen er aan de andere kant de billioentjes uit; bovendien zijn zij, die het geld niet bezitten hier de dommekrachten welke de automaat in werking houden. Dat men nu deze gecompliceerde dommekracht belachelijk maakt, wel, dat is te begrijpen, te meer nog als zij caduc is en men er wel aan de eene kant de millioentjes in kan gooien, doch niet aan den anderen kant de billioentjes uithalen. En dit kan helaas van ons leger gezegd worden. Want 't is één en al imitatie Duitsch, Fransch, Oostenrijksch enz. leger. Een mengelmoes van alles. Ja! zelfs kan men het Zwitsersche leger er in weervinden.

Het Duitsche leger en alle andere legers der groote Staten nu zijn echte automaten, die zich althans aan laten zien niet caduc te zijn; maar het Zwitsersche is gansch anders.

Naar mijn idee is dit zeker één van de gezondste opvattingen, die in een leger kan heerschen, dat het niet berust op een hoog opgevoerden dwang van degenen, die 't geld bezitten op degenen, die 't minder bezitten; maar dat het berust op een algemeenen wil van het volk „en masse" en ieder voor zich. Dit nu is een onmogelijkheid in een leger, dat als een automaat dienst moet doen. Zwitserland schijnt zulk een ding niet te willen, of misschien liever, niet te kunnen hebben. Men kan dan in het Zwitsersche leger ook niet de ijzeren dwang van het jarenlange kazerneleven vinden; maar het door de massa gewilde **VRIJE** en **ONAFHANKELIJKE** bestaan der Eedgenootschap.

Het is den Zwitser absoluut niet beginnen om een parade en nog veel minder veroveringsleger te hebben; maar om de vrijheid van een eigen land te verdedigen of liever nog om de vrijheid te hebben over zijn eigen bezittingen te kunnen gebiedten. En in plaats van bij de organisatie geheel uit te gaan van de vooropstelling, dat die vrijheid geen enkel soldaat iets kan schelen, zooals dit bij een veroveringsleger ook het geval moet zijn, gaat Zwitserland althans voor een groot deel van de vooropstelling uit: die vrijheid gaat iedereen aan en ieder zal haar willen behartigen. Dit toont het door den man zijn uitrusting en

wapens allen mede naar huis te geven en hem slechts zelden onder den strengen dwang in de kazerne te brengen. Ook is 't dunkt mij de vraag of de dwang in die Zwitsersche kazernen zoo groot is.

Dit groote voordeel is hieraan nog verbonden, dat dit leger de evolutie niet zal kunnen vertragen, want, als zijnde het een **VOLKSLEGER**, zal er ook voornamelijk den geest van 't volk in heerschen.

Welnu in kapitein Meyboom's boek vindt men deze legerorganisatie beschreven; 't is volgens hem geen strijdschrift, maar over het principe dat er in neergelegd wordt, zou men gevoegelijk kunnen strijden en 't is dan toch ook waarschijnlijk met die bedoeling geschreven. Overigens is het zeer juist want het is de zuivere photographie der legerorganisatie in Zwitserland.

Dit maakt natuurlijk, dat men er eerst tegen op ziet om er aan te beginnen, want veel van het doode en koude der photographie is er in; maar evenals men spoedig ziet of de photo door een kunstenaar of door een doodgewoon huis-, tuin- of keukenphotograafje is genomen; zoo is het ook hier te voelen, dat het boek met een ernstige bedoeling en veel ambitie is geschreven. Ik heb bijv. alle respect voor de opgaven en staten, die, zoo juist op hun plaats, u de legerorganisatie zoo overzichtelijk mogelijk weergeven.

Wie eens een kijkje in den Zwitserschen geest van verdediging wil nemen, raad ik het boek ten zeerste aan.

* * *

Maar . . . en hier komt een dikke maar!

Ik ben nu nog niet geheel uitgepraat. En 't is nu dat ik over ons leger nog wel eens gaarne een woordje tot u wilde zeggen. Want als ik zie de diep tragische toestand waarin dat verkeert, als ik zie hoe dat leger aan alle kanten door de burgermaatschappij wordt getrapt en bespot, hoe er iederen dag morrende den dienst weer wordt aangevangen, uitgezonderd door enkelen, als ik zie hoe er de werkmans uit zijn verband gerukt wordt om klaar gemaakt te worden om voor de rijke heeren te vechten als 't eens te pas komt, omdat hij zelf te vadsig en te beroerd is om het te doen, als ik zie hoe ook zelfs daar de sporen der kapitalistische maatschappij zich met een nog grootere scherpte doen gevoelen, alhoewel ze er absoluut niet thuis behooren, als ik dat alles zie, dan is 't mij dikwijls weete moede, werkelijk lezers dat meen ik.

En dan zeg ik tevens daarin moet verandering worden gebracht in welken zin ook. Zeker is 't dat een leger als 'tonze niet langer mag blijven bestaan; want het doel waarnaar het streeft krachtens zijn prentensie — immers het principe van gedwongen tucht en opgedrongen onwetendheid is er maar al te dikwijls in te vinden — om een veroveringsleger te worden evenals dat van Duitschland en andere grootere staten, is onhoudbaar. Bij ons kan een veroveringsleger niet eens verwezenlijkt worden, daarover zijn allen het hier wel eens; zoowel militairen als niet militairen. Bovendien zou het nog zeer de vraag zijn of het grootste deel van ons volk, zulk een leger zou wenschen.

En hierover zouden wij nu gevoegelijk kunnen gaan strijden. Ik laat hier in 'tmidden wat het eind resultaat van dezen strijd zal zijn in ons land. Echter wil ik even weergeven waarop ik vermoed, dat het neerkomt.

De burgerij van ons land aan wie eigenlijk het leger behoort; heeft te kiezen tusschen twee zaken: of geregeerd te worden door haar eigen kornuiten, of door Deutsche dito's, onder een Duitsch régime. Van Engelschen en Franschen zal hierbij wel geen sprake wezen! En nu geloof ik, dat 't hier wel zoo wat hetzelfde is als bij een troepje jongens, dat niet onder den invloed wil staan van een andere troep jongens en zich dus afscheid, omdat zij er bang voor zijn, de klootjes! D. w. z. Daar zijn geen groote verschillpunten tusschen die twee partijen; maar kleine mieserige, dingetjes. Zij zullen het wel vervelend vinden om eens te gehoorzamen aan de machtiger partij, omdat die bijv. in 't bezit is van iets wat de anderen niet kunnen krijgen, maar er aan denken om zich er met hand en tand tegen te verzetten, dat doen ze niet daar zijn ze te beroerd voor. Zij sluiten zich niet aan om iets te presteeren; maar onwillekeurig, omdat ze niet bij de anderen durven zijn: het zijn ukkeltjes: zij moeten er ziekelijk uitzien, dunkt mij!

Dit geval doet zich ook bij ons voor. De Hollandsche bourgeoisie is een stelletje klootjes dat niet durft mee te spreken bij de grootere mogendheden. Dat vindt ze wel beroerd.

(Vervolg zie Bijvoegsel).

BIJVOEGSEL

behoorende tot het STUDENTEN-WEEKBLAD
van DONDERDAG 19 OCTOBER 1899.

Maar dat kan niet anders, zegt ze zelf.

Kijk maar eens naar dat heerlijk geschrift, dat ze naar de Engelschen stuurden om vrede te smeeken voor de Transvaal, en vraag hun maar eens of ze nu Engeland weigerde te komen als Transvaal kwam op de vredesconferentie, de Engelschen maar liever naar huis zonden, en de Transvalers lieten komen!

Dat kun je begrijpen. Engeland weigeren en dat zou de Hollandsche burgerij doen? Kom! ze zijn wel wijzer. Is 't niet zoo? „Ja!” zeg ik, „wijs is 't; maar 't is de wijsheid van een sukkel, die verstandig doet met een flinke jongen niet te lijf te gaan.” Toch zag ik wel eens dat een klein kereltje 't van een groote kerel won; maar dat was een flink ventje, die dorst, daar zat een krachtig leven in hem. Heusch! van een klein kereltje dat durft laten de grooten zich heel wat gezeggen. Weet ge wat 't is: De Hollandsche bourgeoisie is verrot! Daar is geen fut meer in.

Daarom kan ook de Hollandsche bourgeoisie geen krachtige verdediging willen. Zij wil die ook niet, maar laat zich als 't er op aan komt door haar veel krachtiger zuster liever kalm inpakken, dan dat ze zich tot 't uiterste zou verdedigen, zooals de Transvaal op 't oogenblik.

Onze burgerij knoeit zoo'n beetje met het leger; misschien omdat ze zich nog schaamt voor de Duitsche. Dat doen sukkel ook, die durven zich niet over te geven of te verdedigen. Dit alles spreekt uit het Hollandsche leger zeer duidelijk. Een onwrikbaar vaste meening zal onze burgerij dan ook niet hebben over deze kwestie.

De sociaal-demokraten nu verzetten zich tegen alle vormen van leger of legerorganisatie: omdat zij er in zien een steun der bourgeoisie en een ondermijning van maatschappelijke welvaart. Dit nu is zeer juist. Maar toch zou men gevoelig kunnen vragen, wat nu het meest in 't belang van 't socialisme is: Een goed verdedigd Holland en dus een kamp enkel tegen de door en door rotte Hollandsche burgerij of een Holland zonder verdediging en dus in de toekomst een kamp tegen de Duitsche dito. Velen zullen zeggen dat het hun 't zelfde is of zij tegen onze burgerij of tegen die in Duitschland ageeren. Echter valt men een vijand meestal op die plaats aan, waar hij het zwakst is en overwint hem daar 't eerst. Zou de meening nu geheel en al ongerechtigd zijn dat de burgerij bij ons eerder is overwonnen, dan die in Duitschland? En zou in dit geval onze verdediging nog overbodig zijn?

Het is alzoo voor de sociaal-demokraten de vraag: zullen wij een deel der maatschappelijke welvaart opofferen om daarmee te winnen, dat wij slechts de Hollandsche bourgeoisie alleen hebben ten onder te brengen of zullen wij maar liever den strijd met de Duitsche bourgeoisie er op wagen, om dan toch na 't einde van den strijd weer ons te verdedigen tegenover Rusland of zullen wij wachten tot dat de geheele wereld hervormd zal zijn?

Mij dunkt zij moeten het eerste kiezen.

Wij zullen echter zien.

G. D. J.

Voor de enquête „van Hasselt”.

In ons weekblad is de heer J. F. B. van Hasselt geen onbekende meer: in onze herinnering komen de beide gevallen van „Gemeene Praktijken” en de daarop volgende dubieuze verdedigingen. De heer van Hasselt zal het mij aldus niet kwalijk kunnen nemen dat ik dit nieuwe optreden aanving te beschouwen met de gedachte: jongen, jij hebt nog heel wat goed te maken, laat eens zien of ik je in dit stukje van je kan waardeeren.

Doch hoewel ik met veel goeden wil begon te lezen, heb ik geen enkel oogenblik de gewaarwording gehad, dat ik stond voor een nobele daad of een edele bedoeling — integendeel ik kon het gevoel niet van mij bannen dat ik stond voor een geniepig-diplomatieke niting.

Zeer aftekeuren is het dat den tot-oordeelen-onbevoegden groenen van weersijden meeninkjes zijn opgedrongen omtrent „klik” en „anti-klik”, en in die verwarde hoofden zal het wel gespoekt hebben van de grootste tegenstrijdigheden.

Bij die in-eerste-jaars-veranderden kan ik mij dan ook zoo voorstellen dat nu en dan de vraag moet rijzen: wat is nou eigenlijk de waarheid? wat is nou eigenlijk de z.g. klik?

Maar even oprecht als die vraag van hun zou kunnen komen, even onoprecht kwam ze van den heer v. H. Hij had in deze niet te vragen, want jaren was hij in de gelegenheid zijn meening hieromtrent te vestigen — nog meer misschien dan anderen want hij deed in corps-geschiedenis (getuige het half-verzwegen citaat).

Onoprecht is niet alleen zijn vraag, maar onoprecht is in hooge mate de manier, waarop. Want hij doet het voorkomen alsof wat hij verdeeldheid noemt slechts is een vrucht van den laatsten tijd, terwijl mijn herinnering, die zich nog met een jaar boven de zijne kan verheffen, nimmer een tijd van eensgezindheid kan aanwijzen. Te valscher wordt de toestand voorgesteld, daar de heer van Hasselt met mij moet weten dat de verdeeldheid zich vroeger zeer veel scherper liet zien dan thans; want met mij moet hij overtuigd zijn, dat er slechts schijnbaar eenige vreedzame rust is, omdat de Senaat nog niet is gekomen met serieuze hervormingsplannen. Ik roer niet aan de vraag of deze hervormingsplannen billijkerwijs reeds konden verwacht worden; ik zeg alleen dat mooie woorden wél geduld worden — daden alleen verontrusten en verbitteren. Geprononceerde zichtbare scheiding was thans niet te verwachten.

Het politieke zit 'm dus vooral hierin, dat de heer van Hasselt zijn vraag stelt op het tijdstip dat minder-goed ingelichten de scherpe afteekening niet zien en dus geneigd zijn met hem in te stemmen, dat men eigenlijk niet van afscheiding zou mogen spreken. Hij heeft dus om kort te gaan een tijdstip gekozen waarop men gevaar loopt bevooroordeeld en dus van-uit een verkeerd standpunt te oordeelen.

Het kan onmogelijk op mijn weg liggen den heer van Hasselt en hen, die hem als hun mannetje exploiteerden te gaan inlichten omtrent dingen die hen volkomen bekend zijn.

Het is dan ook alleen voor de jongeren dat ik hieraan nog wat toevoeg, temeer omdat hen hieruit zal blijken hoe stok-oud de kwestie is, m. a. w. hoe de heer Van Hasselt hier geen oogenblik zijn voorgewende onwetendheid zal kunnen volhouden.

In October 1891, aldus acht jaren geleden, werd het studententijdschrift „Stemmen” opgericht. Ik vind daarin veel fraai materiaal. Zoo komt er in een stuk een beschrijving voor van een student in zijn milieu: „Hij ergerde zich aan den dommen sleur, waarin jaar in jaar uit verkeerde tradities werden gehuldigd. Hij haatte die bekrompene, zoo sterk heerschende klassegeest en de vaak walgelijke zelfverheerlijking.... Hij wilde niet mede doen aan die admiration mutuelle; aan dat comédie-gespeel in een mooi jasje met een rood lintje om den hals.”

Zonder commentaar citeer ik het typeerende „Op een dollen avond werd in een dronkemansbui een vereniging opgericht met fuisen en drinken tot hoofdbeginselen” (Stemmen.)

Op wie slaat: „Men houdt elkaar door mooie leuzen voor den gek, spreekt vol vuur van den groei en den bloei, de eer en den roem, de grootheid en de kracht van zijn onbeduinende verenigingen, noemt geldverknoeierijen op groote schaal unieke gebeurtenissen, die weer zooveel lauweren hechten aan de banieren van het Corps...” enz.?

Wie moeten er in het bestuur zijn van de corps-gesellschaften, opdat op hen van toepassing zij: „Het zijn de bombast, de misselijke zelfverheerlijking, de laffe leugens vooral, die de redevoeringen en speeches bij officieele gelegenheden, op kroegjolen en lustrumfeesten ongenietbaar maken?” (Stemmen 1891)

Laat ik nu maar een sprong doen, niet vragen wie indertijd de mooie indologische scheldliedjes maakten en niet bespreken de series weekverslagen der Delftsche Minervaredacties, de tirades over de offers aan God Kul.

Maar op wie zou toch wel bedoeld zijn toen men over het oordeel van zekere categorie sprak in den zin: „Misschien ook wacht je tot de corpsgeest zich uitgesproken heeft om mee te juichen of mee te bevullen?” (I. d. N. 1896)

De klik is het product van de meest volkomen degeneratie der luxe. De jong-studenten komen aan met bijna

algemeen-menschelijke zucht tot schitteren, bescheiden of geprononceerd. Zij zien een groep menschen, die wat men noemt „getapt” zijn en die puur menschelijke zucht meent voldoening te vinden bij de menschen, die daar prijken met den glans der getaptheid. Maar het gaat hun als het insect dat de zon bemind en door die licht-liefde gedreven, missende de kennis des onderscheids, zijn dood vindt in een kaarsvlam.

Ik kan ze U noemen met namen, die door de klik mislukten, en de heer van Hasselt kan ze noemen aan mij. En hadden wij niet allen van huis uit de opvatting: laat de dooden rusten, onze kroniekschrijvers zouden die gevallen van mislukking meer hebben gemeld.

Thans vestig ik alleen de aandacht op wat een sjeezend student bij z'n afscheid zuchtte: „Maar, Willem, jij mijn vriend, is 't nu heelemaal mijn schuld? of dragen zij ook een deel der schuld die al m'n hopen roofden, die mijn arme ziel klein en teer als die was, zoo woest kwamen rijten vaneen . . .?” en iets verder in het antwoord: „die heerlijke intellecten, die in hun studententijd niet alleen als zwijn geleefd hebben, maar die zich ook schikken bij de massa, die alle mooi opleven verstikt en die als een rotswand oprijst voor de enkelingen, die gestadig streven goed te zijn.” (I. d. N. 1897.)

Wij kunnen thans niet meer van „massa” spreken, want te fel is de strijd geweest en te krachtig waren (vooral de eerste) persoonlijkheden, die hem aanbonden. „En wat men hen van de genoegens hunner jeugd kon ontnemen dat hebben zij heusch niet mogen behouden.” Bij elke kwestie die zich in het corps voordeed zag men dan ook de strenge scheiding der partijen: zij die vooruit wilden met die hen steunden, en daartegenover het leger der tegenpartij met als officieren: gerecruteerden uit de klik. Zoo zijn er deze partijen nog steeds en het verschil met vroeger is alleen quantitatief.

Zoals ik reeds opmerkte: thans zijn er geen brandende kwesties aanhangig; maar reeds bij de aan de orde te stellen kwestie der studiebelangen zal wel blijken hoe juist mijne beschouwingen zijn. Misschien zijn de recente senaatsverkiezingen voor ons al leerrijk.

Ten slotte zij nog gewezen op de beantwoording van Wu door Rosenwald in het laatste Weekblad. Het handelt daar over een paar dóór-gedronken typen en over anderen die, zich gewichtig voelen, zich daarbij aansluiten en zich in de vriendschap dier achtenswaardige mannen verheugen. Dit zij genoeg.

Met weezin ben ik begonnen aan dit werk, en ik heb niet den lust gevoeld, geen oogenblik, een weerlegging te schrijven die in zich een eenheid, een geheel zou zijn; maar ik verklaar dat ik mijn weezin heb willen onderdrukken, omdat deze politieke streek een gevaar zou kunnen zijn in z'n gevolgen.

Ik hoop dat de heer Van Hasselt zal vinden zijn rol ten einde gespeeld te hebben.

TH. VAN DER WAERDEN.

Berichten en mededeelingen.

Verkiezing van een Commissaris van den Senaat.
Herstemming tusschen de h.h. CANTER CREMERS en MERX.

Almanak-Redactie.

Gekozen: J. GRATAMA, pres.; J. CANTER CREMERS, secr.;
G. J. VAN DEN BROEK, commissaris.

Debating.

Herkozen: F. s' JACOB, pres.; M. VAN DER HORST en
W. C. KÖHLER.

„Laga.”

H. W. DAMMERS, pres.; W. M. T. THIJSSSEN, J. CANTER
CREMERS, A. BROESE VAN GROENAU en J. C. DEKING DURA,
commissarissen.

Den leden van het D. S. C. wordt dringend verzocht in het belang van een goed adres in den Almanak, hun naam en woonplaats te komen invullen in een lijst welke zich bevindt in den winkel van den heer WALTMAN.

DE ALMANAK-REDACTIE.

Societeit Phoenix.

Nieuw aangeschafte Boeken.

E. Zola. Fécondité.
Bernstein. Die Voraussetzungen des Socialismus.
A. Aletrino. Over ontoerekenbaarheid.
O. Mysing. Die grosze Leidenschaft.
Dr. W. Kley. Bei Krupp.
F. Coenen Jr. Bleke Levens.
Mehring. Geschichte der Deutschen Social-demokratie.
Süd Afrika. Englisch oder Deutsch-Holländisch.
The Solitary Summer.
John Ruskin. Fors Clavigera.
Mathilde Serao. Sentinelles, prenez garde à vous.
J. M. de Pereda. Sotileza.
L. Bertrand. Le sang des Races.
C. Lemonnier. La petite femme de la mer.
P. et V. Margueritte. Femmes nouvelles.
Pierre Veber. Les couches profondes.
Gustave Kahn. Le cirque solaire.
A. Sewett. Der Armenpastor.
Sophie Junghaus. Gehen oder Bleiben.
Wilhelm Jensen. Um die Wende des Jahrhunderts.
S. en B. Webb. Problems in Modern Industry.
Francis Jammes. Clara d'Ellébeuse.
P. A. Pijnappel. De zaak-Hogerhuis.

Sociaal Democratische Propaganda Club.

Bij de intrede van het tweede vereenigingsjaar zijn de volgende wijzigingen in de inrichting van het leesgezelschap aangebracht.

De lectuur wordt niet meer aan de leden thuisgezonden, (dit leverde door de slordigheid der leden en de hooge kosten van een looper moeielijkheden op), maar ligt Donderdag 's avonds na 8 uur ter lezing op Oude Delft 25.

Ieder kan tijdschriften enz. mee naar huis nemen, mits ze weer den volgende Donderdag terug zijn. Door deze regeering kan ieder meer ervan profiteeren dan verleden jaar het geval was. De bibliotheek, bevattende een dertigtal boeken, verder brochures, stapels jaargangen van tijdschriften bevindt zich ook aldaar, ten gebruike der leden. Deze hebben verder het recht, de bibliotheek „van Marken” voor hunne studiën op sociaal gebied te gebruiken. Door tusschenkomst van den bibliothecaris, bij wien een catalogus aanwezig is, kan men boeken verkrijgen. De bedoeling der Donderdag avonden is niet alleen het lezen der periodieken maar ook het onderling bespreken van onderwerpen, betrekking hebbende op het socialisme.

Evenals verleden winter, wordt ook nu een serie lezingen georganiseerd voor leden en andere belangstellenden Donderdag 26 October is de eerste spreker F. v. d. Goes, over: Bevolkingsleer.

De contributie is belangrijk verlaagd en gebracht op f 4. Nieuwe leden kunnen zich opgeven bij het bestuur.

TH. v. D. WAERDEN, Oude Delft 52.
S. J. RUTGERS.
G. KUIJPERS.

ADVERTENTIEN.

Op verlangen van vele abonné's zal voor den 1sten Jaargang, bij voldoende deelname,

een eenvoudig, sterke linnen Band

worden verkrijgbaar gesteld tegen den prijs van 65 cents.

Abonné's van den 1sten Jaargang, die een band hiervoor wenschen te ontvangen, worden verzocht dit aan den uitgever op te geven.

PRIMA SPECULAAS

55 cents per 5 ons.

Dagelijks versche Koffiebroodjes.

Firma OVERVOORDE,

OUDE DELFT 80.

Telefoon 54.

DE POLYTECHNISCHE SCHOOL

Album bevattende de portretten der docenten, en afbeeldingen van gebouwen, laboratoria, teekenzalen enz.

Een Album van 22 lichtdrukplaten,

Prijs f 2,50 in linnen band,

Prijs f 2,— zonder de band.

Uitgave van J. WALTMAN Jr.

Boekhandel, Binnenwatersloot, Delft.

COPIEËN van Bouw- en Werktuigkundige teekeningen in LICHTDRUK, (blauwen of witten ondergrond) worden spoedig in elke afmeting vervaardigd, ter **Boek- en Steendrukkerij van C. J. VAN DOORNE, Hypolitusbuurt.**

Verschenen bij den Uitgever

J. WALTMAN Jr.

❖❖❖❖ ODIN-MARSCH ❖❖❖❖

Muziek van P. H. A. ROSENWALD.

Woorden van Th. VAN DER WAERDEN.

Prijs f 0,50.

RIJSTTAFEL.

Dagelijks, mits bij vooruitbestelling van minstens 4 PERSONEN, kan de

RIJSTTAFEL gebruikt worden

à f 0,80 . f 1,00 (en hooger) per couvert.

Uitzending van NASSIE GORING van af f 0,40 per portie.

Adres VAN LEEUWENHOEKSINGEL No. 3.

KOFFIETAFEL

aangeboden voor 4 HEEREN.

Adres Bureau van dit Blad.

Gelegenheid aangeboden tot

Dineeren en Koffiedrinken

voor 5 of 6 HEEREN. Adres Bureau van dit Blad.

AANBEVOLEN:

Overvoorde's Haagsche Beschuitjes.

OUDE DELFT 80.

Boekhandel J. WALTMAN Jr.,

Binnenwatersloot,

is voorhanden de zoeven verschenen:

VOLKSUITGAVE

van het prachtwerk

Indrukken van een Tótók.

Indische Typen en Schetsen

door JUSTUS VAN MAURIK.

Versierd met meer dan 250 fraaie Illustraties naar teekeningen van JOHAN BRAAKENSIEK, NIEUWENKAMP e.a. en naar oorspronkelijke photographische opnamen.

De prijs in geïllustreerden omslag zal zijn f 3,—. De prijs in prachtige, in kleuren gedrukte stempelband zal zijn f 3,50.

FEESTMARSCH

G. van Tienhoven van den Boogaard.

(LUSTRUM 1893.)

FEESTMARSCH A. H. Schram.

(LUSTRUM 1893.)

Exemplaren dezer muziekstukken zijn voor leden van het D. S. C., zoolang de voorraad strekt, **gratis** verkrijgbaar bij den Uitgever

J. WALTMAN Jr.

Voorradig bij den Boekhandelaar J. WALTMAN Jr. Binnenwatersloot, het zoeven verschenen:

ELECTROTECHNIEK.

Gids voor den Machinist-Elektricien

DOOR

A. VOSMAER,

Electrisch-Werktuigkundig en Scheikundig Ingenieur.

Prijs in linnen band f 2,90.

INHOUD.

1. Magnetisme. — 2. — Elektriciteit. — 3. Statische Elektriciteit. — 4. Dynamo-Elektrische Machines.
5. Wisselstroom-Dynamo's. — 6. Motoren. 7. — Transformatoren. — 8. Akkumulatoren. — Tabellen.

Het geheele werk bevat circa 280 pagina's druks met 251 figuren en kost in linnen band f 2,90.

Verschenen bij den uitgever J. WALTMAN Jr., Binnenwatersloot,

ANALYTISCHE MEETKUNDE
in de ruimte,

DOOR

Dr. G. SCHOUTEN.

Prijs: f 2.—

Van het Studenten-tijdschrift

„IN DEN NEVEL”,

zijn nog eenige exemplaren van de drie Jaargangen voorradig welke zoolang de voorraad strekt verkrijgbaar zijn per gebonden Jaargang à f 3,—.

Briefkaarten met Stadsgezichten

in 39 soorten

à twee cents per stuk.

Uitgave van J. WALTMAN Jr., Delft.

A. W. RENAUD, Choorstraat 4.

(Leverancier van de Sociëteit „Phoenix”).

GROOTE VOORRAAD:

GOEDKOOPE VULKACHELS

in diverse soorten.

Verhuren van KACHELS.

